

איזהו נשך

פרק חמישי

בבא מציעא

עב

עין משפט
גר מצוה

איה ליה זכיה • דתנן זכין לקטן בפרק מי שמת (כ"ג דף קנ"ו):
ווקפן עליו במלוה • לאחר זמן חשב עמו על הרבית וזקף הכל
בידה במלוה וכתב לו שטר עליהם "כך וכך אני חייב לפלוני" וגובה
את הרבית • דמשעת זקיפה הו' כנובי : **בין כך ובין כך** • חשיבא

"אית ליה זכיה וזכיה מדרבנן הבא נמי לא שנא
ולא היא • **ישראל אתי לכלל שליחות עבדים**
לא אתי לכלל שליחות • **ובנו רבנן** • **ישראל**

שלוה מעות מן הנכרי ברבית וקפן עליו
במלוה ונתגיייר • אם קודם שנתגיייר קפן עליו
במלוה גובה את הקרן וגובה את הרבית • ואם
לאחר שנתגיייר קפן עליו במלוה גובה את
הקרן ואינו גובה את הרבית • **וכן נבני שלוח**
מעות מישראל ברבית וקפן עליו במלוה
ונתגיייר • אם עד שלא נתגיייר קפן עליו
במלוה גובה את הקרן וגובה את הרבית • אם
משנתגיייר קפן עליו במלוה גובה את הקרן
ואינו גובה את הרבית • **רבי יוסי אומר** • **נכרי**
שלוה מעות מישראל ברבית בין כך ובין כך
גובה את הקרן וגובה את הרבית • אמר רבא

אמר רב חסדא אמר רב הונא הלכה כרבי
יוסי אמר רבא מאי מעמא דרבי יוסי דכדי
שלא יאמרו בשביל מעותיו נתגיייר וה' נתנו
רבנן ישמר שכתוב בו רבית קונסין אותו
ואינו גובה לא את הקרן ולא את הרבית
דברי רבי מאיר וחכמים אומרים גובה את
הקרן ואינו גובה את הרבית • במאי קמיפלגי

רבי מאיר סבר קנסין התירא משום איסורא
ורבנן סברי לא קנסין התירא משום איסורא
***תנן החם ושטר חוב המוקדמין פסקין**
מזמן שני יאמר ר' שמעון בן לקיש במחלוקת שניה ור"מ היא ורבי יוחנן אמר

אפי' תימא רבנן גזירה שמא יגבה מזמן ראשון • *ההוא גברא דמשכין ליה
פרדיסא לחבריה (א) אבלה תלת שני • א"ל אי מזבנית לה גיהלי מוטב ואי
לא כבישנא לה ישמר משכנתא ואמינא לקוחה היא בידך אול קם
אקנייה לבנו קמן והדר זבנה גיהליה זבני ודאי לא הו' זבני וזו' • כללוה
בשטר דמו וגובה מנכסים משועבדים או דילמא כמלוה ע"פ דמו ואינו
גובה מנכסים משועבדים אמר אביי ולא היונו דרבי אסי דאמר ר' אסי
מורה

שטר • שיש בו רבית קונסין אותו ואין גובה לא את הקרן ולא
את הרבית • פרי"ס דלון גובה ממשעבדי אבל מבני חרי
גבי ע"פ אותו השטר דעדים חכים פסולים דאינם עדי חמס דלון
מרויחים כלום בדבר וקשה

המולא שטר שיש בו רבית יקרענו
זה לב"ד יקרעו והשאלא אי גבי
בית מבני חרי אמרו יקרעו וימחו
עד שיגבה בו קודם ו"ל שאסור
להשקותו מיהו גראה דר"מ קניס
לגמרי ולא גבי ביה כלל כמו שטרי
חוב המוקדמים דמוקמין בסמוך
כר"מ וקף על גב סגס ספ"י
בקונטרס דלון פסולין אלא לגבות
ממשעבדי אין גראה דפסולין משמע
דלא גבי ביה כלל והא דפריך נהי
דלא גבי מזמן ראשון ליגבי מזמן שני
הוא מני למימר נמי נהי דלא גבי
ממשעבדי ניגבי מבני חרי אלא
רבותא פריך דאפי' ממשעבדי ניגבי
מזמן שני ובסמוך דפריך לעובדא
דפרדיסא אלא הא דלמחר רבי יוחנן
גזירה שמא יגבה מזמן ראשון ימא
דלא ניתן ליה כח ולא משני משום
דטעמא דלא ניתן ליה כח לא מהני
אלא דלא גבי ממשעבדי משום דס"ל
דודאי מהני לפסול לגמרי ולא גבי
ביה כלל והא דלא מיבעיא ליה אלא
אי גבי ממשעבדי אבל מבני חרי
פשיטא ליה דגבי אף על גב דלא ניתן
ליכתוב התם הוא דפשיטא ליה דגבי
היינו משום שהמוכר היה מודה
ללוקח שלא פרע ועוד גראה דאפי' יש
עדים אחרים או שחייב מודה אפי'
קניס ר"מ דהכי משמע דלון גובה
קרן דומיא דרבית ובחוספסא (סג)
נמי משמע דאפילו במלוה על פה
קניס דקתני המלוה את חבירו ברבית
ובא לפני ב"ד קונסין אותו ואינו
גובה לא את הקרן ולא את הרבית
שהיה ר"מ אומר שטר שיש בו רבית
כו' ובפ' המניח (ב"ק דף ל"ג) נמי
מדמיין להווא דקבחו גופן משום
שבתן דמפסיד גוף המזמן הוא הדין
דקניס בגוף המלוה אע"פ שיש

לדחות דהס עבירה נעשית בגוף המזמן יותר מכלן דכאן עיקר עבירה בשטר כדאמרין החם משעת כתיבה עבד ליה שומא ולכך
לא קנסו אלא בשטר ומיהו רבנן גראה דודאי לא קנסו כלל ומשמע לכאורה דגבי לרבנן בשטר קרן אפילו ממשעבדי ור"מ נמי לא
פליג אלא משום דקניס ותימה דאמאי אין העדים פסולים כיון שעובדים על לא תשונן (שמות כב) אע"פ שאין מרויחים יש להם
לפסול מויד דהוא אעבדין אוכל נבילות להעדים דק"ל (פאהדרין דף כ"ו) כאביי דפסול והא דלא חשיב להו בפרק זה בורר (סג דף כ"ד)
ה"ל לא חשיב ליה אלא הו' בכלל מלוה הבאה ברבית כדמפרש החם מלוה הבאה ברבית והוא הדין נמי עדים בכלל ואין לפרש כגון
שאין רבית מפורש בשטר אלא כתב כחם פלוני חייב לפלוני מנה וכללו הקרן עם הרבית והעדים לא ידעו דא"כ בסמוך דקאמר
ר' יוחנן דמודו רבנן בשטרי חוב המוקדמין גזירה שמא יגבה מזמן ראשון ה"ל גזירה שמא יגבה רבית בתורת קרן ואין לומר נמי
דכיון שהרבית מפורש בשטר על לא תשונן כיון דידעין העדים דבית דין לא יגבו על ידם רבית ולכך השטר כשר
והא דתנן ברבית מפורש בשטר (א) דעדים עובדין היינו כשאין ניכר הרבית בשטר ויודעים עדים שיש בו רבית דהא אחאי שטרא
גופי' אמרי' בפרק המניח (ב"ק דף ק"ג) ובפרק המוכר פירות (כ"ג דף ק"ג) ושם ד"ס והחמים דמשעת כתיבה עבד ליה שומא וי"ל דאיירי
הכא ברבית דרבנן ולא מיפסלו בחיסור דרבנן כיון שאין מרויחים כלום אע"פ שבטעמיה דאורייתא הו' נפסלים אי נמי אפי' ברבית
דאורייתא יש להכשיר דשמא לא תשונן לאינשי במלוה משמע להו ולא בעדים ולכך כשרים כדאמרין נמי (ג"ל דף ק"ג) לא תחמוד
לאינשי בלא דמי משמע להו אבל קשה ההיא דשטרי חוב המוקדמים היאך העדים כשרים דמוקמין לה כר"מ אבל לרבנן גובה מזמן
שני ולר"מ נמי היה גובה אי לאו משום דקניס ורבי יוחנן נמי לא קאמר דפסולים לרבנן אלא משום גזירה שמא יגבה מזמן ראשון
והלא העדים הללו במתכין חתמו שקר והקדימו את הזמן וי"ל כגון שיש עדים שמעידין עליהם שהיו אטוסים מחמת נפשות או כגון
שאומרים טעונו בשנת המלך אי נמי (ב) צביטורא בין מלא בין חסר ולא הוכירו בשטר בכמה בשבת אלא בכמה בחדש :
קונסין • אותו ואינו גובה וכו' • והע"ג דאמרי' בפ' אע"פ (כתובות דף ק"ג) הלכה כר"מ בגזירותיו היינו דוקא בגזירותיו ולא בקונסותיו והבא
קנס הוא דכתיב נמי פסקו בהלכות [גדולות] כרבנן דר"מ במשנתה הוירו ומיעקת חבירו דלם גשאל יוילא לכשיגיע זמנו
לכנס יכנס ולא כר"מ דאמר לא יחזיר עולמיה [סוטה דף כ"ו] דהו' קנסא ור"איה מדבעי בהחולץ [יבמות דף ק"ג] אם איכסבא לכהן
[לא] [אין] החמירו לגרש כיון שאינו יכול לחזור ולכנס דגרופה אסורה לכהן [וע"ש חו"ט] נזמים ק"י ד"ס א"ר עקיבא] : **אמר** אביי לאו
היינו דרבי אסי דאמר רבי אסי כו' • תימה מה ענין דר' אסי לכאן וי"ל דהבא לא מיבעיא ליה אי גבי ממשעבדי אי לא אלא משום דפשיטא
ליה דנאמן לומר פרעתי משום דלא ניתן ליה כח ומיבעיא ליה אי גבי ממשעבדי כיון דלון השטר מוטיל אלא ע"פ הודאתו או דילמא גבי
ועל זה בא אביי להביא מדרבי אסי דכי היכי דמודה בשטר מהני הודאתו לגבות ממשעבדי אע"פ שאם היה אוגר מוזק הוא היה לריך קיום
ה"ל הכא גבי פרדיסא ולא שייך טאן לגרוס אין לריך לקיימו אלא גרסי' לוא היונו דרבי אסי דאמר ר' אסי מודה בשטרו גובה מנכסים
משועבדים ולפי זה כשמקשה על רבא מהיחא דלשבת קרקעות בלא רבא היה יכול להקשות מיד לכ"ע מ"ש הכא דנאמן לומר פרעתי
ובנמאלת שאינו שלו אינו נאמן כל זמן ששטר מוכר בידו אלא נטר עד לכסוף ומקשה על רבא מגביית משעבדי השגוי בפירוש צברייתא :
יו"ט

קבו א מיי' ס"ד מהל'
זכיה ומתנה סלכה
ח טו"ש ח"מ ס"י רמב
סטי' ית :

קבו ב ג ד מיי' ס"ה
מהל' מלוה ס"ו
סמג לאוין קבז טו"ש
י"ד ס"י קמא :

קבח ח מיי' ס"ז
ס"ו ו ועי' במשנה
למך סמג לאוין קבז
טו"ש ח"מ ס"י ג סטי'
א וטו"ש י"ד ס"י קמא

קבט ו מיי' ס"ז סס
ס"ו א סמג ע"ן
ד טו"ש ח"מ ס"י מ
סטי' :

קל ח ט מיי' ס"ח מהל'
מכירה ס"ד סמג
ע"ן פ טו"ש ח"מ
ס"י ד סטי' :

קלא ו מיי' ס"ח מהל'
מלוה וזה ס"ח ח
סמג ע"ן ע טו"ש
ח"מ ס"י ט סטי' ו וס'
ק סטי' א סטי' :

קל ח ט מיי' ס"ח מהל'
מכירה ס"ד סמג
ע"ן פ טו"ש ח"מ
ס"י ד סטי' :

קלא ו מיי' ס"ח מהל'
מלוה וזה ס"ח ח
סמג ע"ן ע טו"ש
ח"מ ס"י ט סטי' ו וס'
ק סטי' א סטי' :

קל ח ט מיי' ס"ח מהל'
מכירה ס"ד סמג
ע"ן פ טו"ש ח"מ
ס"י ד סטי' :

קלא ו מיי' ס"ח מהל'
מלוה וזה ס"ח ח
סמג ע"ן ע טו"ש
ח"מ ס"י ט סטי' ו וס'
ק סטי' א סטי' :

קל ח ט מיי' ס"ח מהל'
מכירה ס"ד סמג
ע"ן פ טו"ש ח"מ
ס"י ד סטי' :

קלא ו מיי' ס"ח מהל'
מלוה וזה ס"ח ח
סמג ע"ן ע טו"ש
ח"מ ס"י ט סטי' ו וס'
ק סטי' א סטי' :

קל ח ט מיי' ס"ח מהל'
מכירה ס"ד סמג
ע"ן פ טו"ש ח"מ
ס"י ד סטי' :

קלא ו מיי' ס"ח מהל'
מלוה וזה ס"ח ח
סמג ע"ן ע טו"ש
ח"מ ס"י ט סטי' ו וס'
ק סטי' א סטי' :

קל ח ט מיי' ס"ח מהל'
מכירה ס"ד סמג
ע"ן פ טו"ש ח"מ
ס"י ד סטי' :

קלא ו מיי' ס"ח מהל'
מלוה וזה ס"ח ח
סמג ע"ן ע טו"ש
ח"מ ס"י ט סטי' ו וס'
ק סטי' א סטי' :

קל ח ט מיי' ס"ח מהל'
מכירה ס"ד סמג
ע"ן פ טו"ש ח"מ
ס"י ד סטי' :

לעיל י"ז
ספסודין ל"ג
שעית ס"ו
[מ"ה] ר"ה ב'
ח"י כ"ב קה'
קמל' [יבמות
קכ"ג]

ב"ק ל'
כ"ב טז'

לעיל י"ז
ספסודין ל"ג
שעית ס"ו
[מ"ה] ר"ה ב'
ח"י כ"ב קה'
קמל' [יבמות
קכ"ג]

לעיל י"ז
ספסודין ל"ג
שעית ס"ו
[מ"ה] ר"ה ב'
ח"י כ"ב קה'
קמל' [יבמות
קכ"ג]

לעיל י"ז
ספסודין ל"ג
שעית ס"ו
[מ"ה] ר"ה ב'
ח"י כ"ב קה'
קמל' [יבמות
קכ"ג]

לעיל י"ז
ספסודין ל"ג
שעית ס"ו
[מ"ה] ר"ה ב'
ח"י כ"ב קה'
קמל' [יבמות
קכ"ג]

לעיל י"ז
ספסודין ל"ג
שעית ס"ו
[מ"ה] ר"ה ב'
ח"י כ"ב קה'
קמל' [יבמות
קכ"ג]

לעיל י"ז
ספסודין ל"ג
שעית ס"ו
[מ"ה] ר"ה ב'
ח"י כ"ב קה'
קמל' [יבמות
קכ"ג]

לעיל י"ז
ספסודין ל"ג
שעית ס"ו
[מ"ה] ר"ה ב'
ח"י כ"ב קה'
קמל' [יבמות
קכ"ג]